

I een prijs is het begin

Wat betekent een prijs op een cabaretfestival eigenlijk voor een beginnende maker? Speciaal voor *blik* ging Chassé Theater in gesprek met David van Rosmalen, Wina Ricardo, Luuk Weggemans en Oscar Smit. Ze kijken terug op hun ervaringen en vertellen over hun zoektocht naar een eigen stem, de grenzen tussen cabaret en comedy en de eerste stappen die ze na hun finaleplaats zetten.

David van Rosmalen | *Als ik jou was* | do 11 mrt
Wina Ricardo | *Wina's Wereld* | do 18 mrt
Luuk Weggemans | *Lach maar om mij* | vr 9 apr
Oscar Smit | € 472.000,- | vr 28 mei

Wina Ricardo

geen vaste vorm

De nieuwe generatie cabaretiers laat zich moeilijk in één stijl vangen. De een zoekt in filosofie en psychologie naar houvast bij de grote keuzes van het leven, de ander fileert de actualiteit, een derde ontleedt de wetten van comedy zelf en een vierde vindt humor in de absurditeit van de woningmarkt. Hun voorstellingen verschillen sterk in vorm, toon en thematiek. Wat hen verbindt, is dan ook niet zozeer wat ze maken, maar hoe ze naar het vak kijken.

Zodra het gesprek over de festivals gaat, verschuift de aandacht vrijwel direct naar iets anders. David van Rosmalen (Leids Cabaret Festival), Wina Ricardo (Amsterdams Kleinkunst Festival), Luuk Weggemans en Oscar Smit (beiden Cameretten) spreken nauwelijks over winnen. Eerder hebben ze het over ontwikkeling; over vlieguren maken, een eigen signatuur vinden en de ruimte krijgen om te experimenteren. De festivalprijs is voor hen weliswaar een bekroning, maar bovenal een uitnodiging om verder te bouwen.

twijfel als brandstof

Een prijs verandert niet iedereen op dezelfde manier. David dacht dat een festivalwinst de onzekerheid zou bezweren. Dat gebeurde niet. “Je denkt misschien dat alle onzekerheid wegvalt als je wint. Dat bleek helemaal niet zo te zijn. De twijfel blijft.” Die twijfel is voor hem geen teken dat hij op de verkeerde weg zit, maar eerder onderdeel van het kunstenaarschap. De prijs gaf hem geen definitieve bevestiging, maar wel het vertrouwen dat hij op de goede weg zat en de mogelijkheid om verder te bouwen.

Voor Luuk verandert juist de context waarin hij werkt. Niet de onzekerheid verdwijnt, maar de druk om zich voortdurend opnieuw te bewijzen. “Doordat er meer zekerheid is, ontstaat er ook meer ruimte om te experimenteren en durf ik risico te nemen.” Die zekerheid komt niet voort uit de prijs zelf, maar uit wat die in gang zet. Een impresariaat en een gevulde speelagenda geven hem de rust om niet langer ieder optreden als een examen te hoeven benaderen. De druk om zichzelf steeds opnieuw te bewijzen maakt plaats voor meer artistieke bewegingsruimte.

Oscar omschrijft zijn festivalwinst als “een soort diploma”. Niet als eindbestemming, maar als toegang. “Het is je ticket naar de professionele wereld,” zegt hij. Voor Wina zat de grootste winst juist in het traject zelf. De halvefinalistentour, de masterclasses en de kans om langere verhalen te vertellen bleken minstens zo waardevol als de uiteindelijke prijs. “Het was voor mij echt een leertraject. Je leert een avond opbouwen, krijgt masterclasses en leert de theaterwereld kennen.”

gewoon leuk

De route naar het podium verliep voor alle vier anders. Wina werkte een paar jaar geleden nog als IT-manager. Een comedy-cursus die ze voor haar verjaardag cadeau kreeg, zette haar op een ander spoor. “Volgens mij word je niet goed door te wachten tot je goed bent. Je wordt goed door te doen,” zegt ze. Dus deed ze wat beginnende comedians volgens haar vooral moeten doen: spelen, zo veel mogelijk.

David schreef zich ooit in voor het Leids Cabaret Festival “omdat het me gewoon leuk leek”. Pas later ontdekte hij hoeveel makers jarenlang naar zo'n moment toewerken. Luuk is één van die makers: hij groeide via opleidingen en verschillende festivals toe naar zijn eerste avondvullende voorstelling. En Oscar speelde jarenlang in comedyclubs voordat Cameretten de deur naar het theater verder opende.

Zo verschillend als hun afgelegde pad is, zo verschillend zijn ook hun voorstellingen. In *Als ik jou was* vraagt David zich af hoe hij geworden is wie hij is en wat dat betekent voor de keuzes die hij nu moet maken. Wina verbindt in *Wina's Wereld* persoonlijke verhalen met actuele maatschappelijke thema's. Luuk vraagt zich in *Lach maar om mij* af wat een comedyvoorstelling eigenlijk grappig maakt, en hoe hij het publiek precies dát kan geven. Oscar gebruikt in € 472.000,- de overspannen woningmarkt als vertrekpunt voor een observerende voorstelling over de tijd waarin we leven.

Er is geen gezamenlijke stijl, geen manifest. Zelfs het woord 'cabaret' blijkt geen vanzelfsprekend vertrekpunt meer. De grenzen tussen cabaret, comedy en kleinkunst zijn de afgelopen jaren steeds vloeiender geworden, ook in de manier waarop makers zichzelf presenteren. Waar David zich nadrukkelijk thuis voelt binnen de traditie van cabaret en kleinkunst (of daar ergens tussenin), zien Wina, Luuk en Oscar zichzelf liever als comedian. Toch laten hun voorstellingen zich niet eenvoudig in één genre vangen. Zo maakt Luuk bijvoorbeeld ook liedjes, wat eerder aan kleinkunst doet denken dan aan comedy. Niet het genre bepaalt de maker, maar de maker kiest de vorm die het verhaal nodig heeft.

zoeken als methode

Daar lijkt ook de grootste overeenkomst tussen deze vier makers te zitten. Niet een gedeelde stijl of thematiek, maar een houding. Hun voorstellingen vertrekken zelden vanuit een pasklaar antwoord of een grote boodschap. Ze beginnen eerder met een vraag, een observatie of een verwondering en nodigen het publiek uit om daarin mee te bewegen.

Wie komend seizoen *Als ik jou was*, *Wina's Wereld*, *Lach maar om mij* of € 472.000,- bezoekt, ziet daarom niet alleen vier festival-winnaars. Je ziet vier makers op een interessant moment in hun ontwikkeling: nieuwsgierig, eigenzinnig en nog volop in beweging. Misschien is dat wel het mooiste aan deze generatie. Niet de overtuiging dat ze alle antwoorden gevonden hebben, maar de bereidheid om te blijven zoeken.